

REDACȚIA

Arad, Deak Ferencz-u. Nr. 26.

ABONAMENTUL

pentru Anstro-Ungaria:

pe un an ..... 20 cor.

pe 1/2 an ..... 10 cor.

pe 1/4 an ..... 5 cor.

pe o lună ..... 2 cor.

N-ri de Duminică pe an 4 cor.

Pentru România și străinătate pe an

40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferencz-u. Nr. 26

INSERTIUNILE

Se va da garanție pentru toate insertiunile, care să se plătească înainte de a fi publicate.

Așă abonamentele, cât și toate celelalte se plătesc înainte în avans.

Prețurile pentru inserții și abonamente

Tribuna este în posesia tuturor drepturilor

Supărarea șoviniștilor.

Prim articolul nostru «Burgul și Românii» se pare că am lovit bine cuiul în cap: am demascat adică pe reprezentanții politice șoviniști și i-am dovedit cum chiar când ei și-au perdut busola și nu mai știu cum să pună de acord aspirațiile speciale maghiare cu interesele superioare ale monarhiei, persistă în răul ce deja și până acum a făcut rău nemaghiarilor din țară: ne închid într-o cămărușă la Burg, ca M. Sa să nu afle direct, din rostul nostru, ce cred despre guvernarea naționalitățile din patrie.

Presa maghiară a primit adică acel articol al nostru, ca și când ar fi mușcat-o un șarpe. Degeaba «Aradi Közlöny» a încercat să facă glumă, «Magyar Szó» și «Pesti Napló» se năpustesc asupra noastră și ni-ar scoate din țară, dacă ar putea, atât de tare s'au năcăjit că «Tribuna» a alarmat pe Români, i-a pus în picioare, i-a mânat spre activitate și eată, acum că «au și reușit să se aleagă opt dintre cei mai primejdioși agitatori», mai pretind să fie și consultați în afaceri mari de stat...

»Pe Românii ultraiști — scrie adică «M. Szó» dela 12 c. — succesul acesta neașteptat (pătrunderea în parlament a 8 Români) i-a făcut din zi în zi mai temerari în tendințele lor antipatriotice».

Să fim ascultați la Burg, ca M. Sa să cunoască direct, din izvorul cel mai autorizat, dispoziția sufletească și gândurile celor mai fideli sușii ai Seî, a naționalităților, după

părerea șoviniștilor dela «M. Szó» este tendință antipatriotică».

Bine să ne însemnăm această teorie a organului de casă fost odinioară alui Bánffy ear acum alui Tisza. Indeosebi să și-o însemneze nesocotiții Români cari și cu prilejul alegerilor din urmă credeau că fac «politică mare» spriginind pe candidații liberali chiar față de candidații naționaliști. În primul rind să și-o însemneze deputații români cari și azi mai continuă să stea în partidul liberal!

Că noi ne-om însemna pe cei cari sprigină partid maghiar cu asemenea tendente dușmănoase față de neamul românesc.

Mai mult decât articolul nostru amintit, îi supără și îngrijește pe șoviniști tendința noastră de organizare. Se teme indeosebi că vom face ceea-ce s'a scris în «Tribuna» dela 28 Febr. când un amic al nostru, arăta cum trebuie să ne facem stăpâni pe voturile alegătorilor români, căci într'adevăr, numai atunci ne vor respecta și partidele politice maghiare și Curtea, când vor simți că suntem un popor conștient de drepturile sale și destul de bine organizat pentru a și apăra și elupta drepturile. «M. Szó» crede a ști că acel fruntaș naționalist e Slavici, »cu mintea căruia cugetă ultraiștii din patrie... În interesul adevărului asigurăm pe archișoviniști, că nu Slavici este autorul acelor șire, dar că adevărul cuprins întrînsele îl mărturisesc toți Românii de seamă.

Tăria acestui adevăr și mai ales consecuențele unei lupte parlamentare bine duse de Români, o prevăd șoviniștii. Ei știu că indeosebi campania lor de insinuări și

bărfeli pe socoteala naționalităților este periclitată. De aceea ne și presintă ca pe «apostoli ai tuturor mișcărilor cu ascuțiș în contra Ungurimei și a clădirii statului național maghiar»...

Contra Ungurimei noi însă n'avem să ducem luptă; vom da însă piept cu matadorii șoviniști cari asmuță în potriua neamului românesc, cari propagă ideea primejdioasă că statul ungar nu se poate întări decât pe ruinele naționalităților, a majorității cetățenilor.

Dar înțelegem că lupta asta n'are să placă indeosebi matadorilor politice șoviniști și presei care s'a pus în serviciul acestor reufăcători — apostoli le-am zice, dacă n'ar fi deplasat cuvântul acesta la adresa unor simpli exploatare de situații tulburii. Pentru-că necontrolați, ei au putut să ducă împotriva naționalităților chiar în Dietă campanii de calumni și perverse insinuări. În opinia publică maghiară s'au ridicat astfel și ei și organele lor ca — vezi Doamne — apărători ai «națiunei», combatanți contra primejdiilor de dânșii inventate.

Gloria asta ieftină d'aci încolo n'are să mai incununeze câte capete seci toate; tîrgului cu credulitatea obștei ungurești (cel puțin în ce privește afacerile naționalităților!) i-se va pune capăt. Declamatorii de răspântii nu o să mai poată poza drept cavaleri cari au zdrobit hidra cu șapte capete: daco-românismul și panslavismul, pentru-că de pe înălțimea tribunei parlamentare se vor risipi toate acuzele stupide ce s'au aruncat, în privința asta, asupra naționalităților. Ci se va arăta că nu cerem decât dreptate și pace

Revistele noastre.

(*) Dacă ar fi să judecăm de pe numărul revistelor literare, ce apar atât la noi, cât și dinco'o, în regatul României, apoi ar trebui să concludem ca nici odată nu s'a citit mai mult între Români.

La noi «Familia» continuă să apară cu vechea și obicinuita regularitate. Cei mai mulți dintre noi nici că se pot gândi la literatură, fără să le vină îndată în minte revista din a cărei redactare venerabilul academician Iosif Vulcan și-a făcut un cult... Și câte familii române sunt în sânul cărora altă carte românească nu s'a citit. Un rol cultural de deosebită însemnătate a jucat un șir de ani «Familia». Cei mai mulți dintre noi, în coloanele ei ni-am văzut întâia oară proza ori — versurile. Insuși Eminescu în «Familia» a publicat prima sa poezie. Și d'atunci câți literați n'au fost încurajați și crescuți de «Familia»!

Cât a contribuit apoi «Familia» la întărirea Fondului de teatru și a altor întreprinderi culturale!

Spriginirea ei este deci o înaltă datorie pentru toate familiile române dela noi.

«Lucașarul» ne captivează din ce în ce. Atât ca formă, cât și ca — fond. Numai un spirit de jertfă rar între Români face, ca această revistă literară să poată apărea așa zicând într-o formă luxoasă: tipar excelent, hârtie velină, gravuri originale și bine executate. Tinerii noștri din Budapesta fac în privința asta o școală audabilă.

Și câtă viață și — variație în redactarea «Lucașarului»!... Nu e chestie actuală cul-

turală, în care tinerii redactori și colaboratori să nu-și spună cuvântul: tot'dauna cu pricepere și cumpenit. S'au remarcat apoi, în coloanele acestei reviste, atât prosatori cât și poeți dela care cu drept cuvânt ne așteptăm să-și cucească loc de onoare în istoria noastră culturală. Amintesc pe Sextil Pușcariu și Octavian Goga.

*

Literatură intensivă se face însă indeosebi în București.

«Convorbiri Literare» se redactează așa fel, că este spre cinstea întreg neamului românesc. Nici în apusul cu vechia-i cultură și cu centre mari nu se găsec reviste redactate cu mai multă grije și știință. Academicianul Ioan Bogdan (de origine dela Brașov), savantul profesor universitar, a grupat în jurul «Convorbirilor» cele mai mari talente. Romancier și novelist, ca Slavici și Duiliu Zamfirescu, bărbai de știință ca Iorga și Mehedinți, poeți, traducători, critici (Bogdan-Duică, bună-oară), aici își dau întâlnire.

N'ar trebui să fie instituțiune culturală, conzistor, casină, societate de lectură, din cari «Convorbirile» să lipsească. E de regretat, ba mai mult: e o rușine pentru noi, Românii din statul ungar, faptul că nu avem abonată această revistă în toate centrele... Mai ales că frații noștri dela «Convorbiri», ca să ne înlesnească abonarea, au fixat un preț într'adevăr de — frate.

Avem însă atâția profesori pela gimnaziile, preparanții și seminarii... Oare câți din ei au abonat «Convorbirile Literare»?

Cine a apucat să citească un număr-două din «Sămănătorul», nu se mai lasă de el, ci abia așteaptă — Duminică. Adevărat, Vlahuța și Coșbuc nu mai scrie într'însul, articolele d-lui profesor Iorga singure d'ar fi însă, și ne recompensează!... Căta îndrăzneală d'a spune adevărul, ce critică profundă, ce capital de cunoștințe și mai ales ce dragoste nemărginită pentru neam abundă în tot ce scrie dl Iorga. Și mai ales câtă putere de muncă!

Dl Iorga a grupat însă în jurul «Sămănătorului» ș'o multime de talente mai tinere. St. O. Iosif și Z. Bărsan, aici și-a făcut nume, tot așa M. Sadoveanu. Chendi a scris și el volume întregi în coloanele «Sămănătorului».

În deosebi la noi, cei greoi la scris, la cugetare și la făptuire, spiritul viu, ce se propagă prin «Sămănătorul» ar îndrepta mult. Și cum revista asta se editează fără nici un gând de câștig material, ci se dă cu un preț nu se poate mai scăzut, e de dorit să nu fie la noi un singur cărturar, care să n'o citească.

*

La 1 Februarie a apărut în București «Viața Nouă» redactată de profesorul universitar Ovid Densușianu (născut la Brașov). Deși tiner încă, dl Densușianu și-a cucurit deja loc de frunte între învățații români. În cele două numere ce am primit până acum, «Viața Nouă» a publicat articole de dl Densușianu, P. V. Haneș, I. Adrian și E. Polidor. Toate interesante și instructive.

Dorim propășire!

În țara asta care-i și patria noastră iubită, întocmai ca a celor ce se trag d'adrepți din seminția lui Arpad.

Și zadarnic cei din presa șovinistă țipă, zadarnic ne batjocoresc și insultă, datorită asta avem să ni-o facem. Pe d'oparte din considerație pentru interesele neamului, pe de altă parte din considerație pentru *interesele superioare ale patriei*, cari cer să se facă odată lumină asupra felului cum se cărmuște Țara Ungurească, cum se urmărește izolarea noastră de Viena și cum pehlivanii politici întărită pe Unguri împotriva noastră.

Russu Șirianu.

Correspondență.

Brad, Martie 1905.

Representanța gimnaziului. — Adunarea generală dela «Crișana». — Vizitarea gimnaziului.

În cele zece zile din urmă se petrecură și în Brad mai multe isprăvuri, dintre cari amintesc numai cele trei mai sus înșirate.

În 2/III s'a ținut *representanța extraordinară a gimnaziului public român gr.-or.*

Unicul obiect pus la ordinea zilei era *stăvirea bugetului pe anul 1905*. Dar deși convocarea anunța un singur obiect, în șirul raportului prezentat cu bugetul s'au desbatut și alte chestii importante. Amintesc o singură chestie: *sistemizarea definitivă a salariilor profesorilor*, care de ani de-a rândul preocupă factorii interesați de soarta gimnaziului. Dar s'au desbatut și altele, ca: gruparea profesorilor după categorii, fixarea numărului maximal de ore, pe care e obligat a le propune pe săptămână etc. etc.

De astădată însă s'a votat numai bugetul pe anul 1905 cu cor. 29.422 la venite și cor. 29.490 la cheltuieli.

În firul bugetului salariile profesorilor s'au regulat într'un mod mai corespunzător legii și lipsii, aproape ca la stat. A rămas ca celelalte chestii însemnate mai ales pentru dezvoltarea ulterioară a institutului să se anunțe și supună desbaterii în *representanța ord. dela Sf. patroni Constantin și Elena din 21 Mai v. 1905*.

Sperăm, că pe atunci, fiind mai cald, interesul față de cultura națională va desmorți și inimile fraților din tractul Hălmaგიული. E lucru prea deprimător desinteresul lor față de acest institut. Marele Andreiu cu tovarășii săi a pus institutul nostru pe bazele Statutului organic și i-a încredințat destinele unei reprezentanțe, constătătoare din 2 bărbați, adică toți membrii sinoadelor protopresbiterale din tractele Zarand și Hălmaგიული, — clasicul Zarand — asigurând astfel taturor Zarandenilor, ai căror părinți și-au depus obolul pe altarul culturii naționale, dreptul de ingerință, conducere și supra-inspecțiune în afacerile institutului. Și totuși! Ce vezi?! Trec ani de-a rândul, ba chiar zeci de ani, până ce ți-se dă ocaziune să mai vezi și câte un reprezentant din părțile Hălmaგიული în reprezentanța din Brad. Astfel să nu ne mirăm, că se pârîndează generațiuni după generațiuni și tot acolo stăm în ale culturii, unde am stat înainte de 1869! Să nu ne mirăm, că de D-zeu oblauditul tract al Hălmaგიული n'are nici un preot cu maturitate, în care tractul să-și vadă pe conducătorul său; deși fost-au tineri prin gimnaz, cari de-ar fi terminat clasele ar fi putut să devină stâlpi ai tractului, fală neamului. Dar bieții de ei conduși de sfaturi «părintești» câte cu 3 ori 4 cl. gim. au intrat în pedagogie ori teologie și numai azi,

că altcum și-ar ști preții neamul, biserica, școala și cinstea națională, de s'ar fi informat cu toate armele științei!

La 5/III și-a ținut «Crișana» a XIV-a adunare generală ord. pe anul de gestiune 1904.

«Crișana» e un modest institut de economii și credit. Singurul institut de economii și credit român pe Valea Crișului-alb dela Vulcan până la Arad. Capitalul său fundamental e 46.600 coroane. Conducus cu mai multă onestitate, decât pricepere. Totuși a devenit un factor economic-cultural fără perechie între institutele noastre economice.

Deși capitalul fundamental e modest; totuși depunerile sunt de 15-ori așa de mari (46.600 : 678.004'84), și chiar fondurile de rezervă trec de 2 ori peste cap. fund.

(46.600 : 99000 cor.). Astfel de împrejurări, ca treptat să fie în stare a corespunde lipselor, ce cresc, și să mântuie țaranul român de cămătări fără sulțet, au îndemnat direcțiunea institutului să enunțe rotund zădărnicierea capitalului fundațional la 100.000 cor., ca astfel dimpreună cu rezervele să dea suma de 200.000 cor.

Ceea-ce ridică valoarea «Crișanei» e împrejurarea, că în privința jertfiri pentru cultura națiunii a mers în fruntea altor institute. Chiar și în adunarea a XIV-a votat din profitul de 14.617 cor. 24 sil. suma de 3146 cor. adică cam 30% pentru scopuri filantropice-culturale, în primul rând fondului gimnazial și instituțiilor sale: *fondul Dr. Josif Hodoșiu și Masa studenților* etc.

După terminarea adunării gen. am convenit la hotel «Central» și stând puțin de vorbă, am meditat asupra trecutului, ca din munca cinstită din trecut să ne croim planul viitorului.

Când însuflețirea își ajunsese culmea fost-am plăcut surprinși prin frații protopopi Georgia din Buteni și Givulescu din M.-Radna, cari sosit-au dela Arad și ne-au povestit multe însuflețitoare despre gloria «Victoriei».

Ne-am dorit reciproc: «să muncim cu cinste, să ne luminăm în spiritul părinților noștri și fiind solidari și conduși de același ideal: risipi-vom ura și pizma, dușmanii noștri strămoșești — și sfărâma-vom porțile iadului!»

A treia chestie, care îmi permit a o atinge e: *vizitarea gimnaziului nostru prin esmisul guvernului Kuncz Elek*. A sosit la 10/III. Ne-a vizitat, a azistat la prelegeri însoțit de directorul gimnazial, a ținut conferință obicinuită și s'a depărtat, convins, că institutul nostru face pași siguri pe calea progresului.

Binevoitoarele-i observări ne servesc de îndemnuri de a face tot posibilul pentru înălțarea acestui focal al culturii naționale.

Miron Costin.

Războiul ruso-japonez.

Știrile de pe câmpul de luptă sunt din ce în ce mai rari. Kuropatkin își adună fărâșiturile de armată spre nord și în jurul lui Tieling. Japonezii îi urmăresc dela spate. Ariergarda lui Kuropatkin are să poarte lupte grele.

Cei din Petersburg încă sunt și acum hulmăciți. Unii pe alții se învinuiesc pentru înfrângerea cea mare. Răul cel mare constă în aceea, că Rusia n'a mai putut lua împrumut în Franca. Japonezii — se zice — încă au făcut ultima sfortare materială. Depresia materială a ambilor beligeranți va accelera încheierea unei păci — așa se crede.

Rușii sunt strașnic urmăriți.

— 14 Martie

Paris. Lokalanzeiger capătă știrea, în Petersburg e mare teama, ce va fi armata a doua de sub conducerea Herschelmann, a cărei ariergardă s'ar preda.

Paris. După știrile sosite aici *armata a cincea japoneză a tăiat calea de retragere a Rușilor între Tieling și Carbin.*

Londra. **Perderile Rușilor după semnările oficiale japoneze ar 176.000 de oameni. Cea mai mare pierdere a suferit-o armata lui Livici, dar și aceasta a ajuns deja la Carbin. Ariergarda armatei lui Kuropatkin, care a luptat pentru retragerea armatei principale, e aproape totală.**

Starea armatei ruse.

Petersburg. Din cartierul general lui Kuropatkin se telegrafează ziarului «voje Vremja»:

Starea armatelor e desperată, în cămintea miliției e numai zădărnici și îndestulitoare. Japonezii au să-și atribuie victoria admirabilei lor artilerii. E mare teamă, că Japonezii vor tăia calea de retragere încă la două corpuri de armată rusă. Cartierul general al lui Kuropatkin e în Carbin.

Londra. Corespondentul Agenției Reuters depeșează din Fusun cu data de 11 Ceas de ceas să poate convinge omul mărimea înfrângerii Rușilor. S'au găsit în sără pe câmpul de luptă 25.000 de leșuri. *Numărul prizonierilor e 50—60.000.*

mult de 70 tunuri au ajuns în mâinile japoneșilor. *Perderile Japoneșilor nu sunt mari, ca în celelalte lupte. Armata lui Kuropatkin are 5000 morți și răniți.* Retragerea Rușilor din Mucden s'a început în 9 și mai atunci s'a început desorganizarea când s'a observat, că infanteria și artileria japoneză îi urmărește.

Eri o devisie japoneză a dat pe drum dela Tienling peste mai multe regimente ruse, cari se retrăgeau. Japonezii s'au apropiat de pe înălțimi, au dat față cu Rușii. După o strașnică luptă, în care tunurile japoneze și-au avut un efect groasnic, 40 de Ruși s'au predat cu zece tunuri. După Japonezii au căzut o sută.

Paris. Agenția Havas anunță: Cercușii diplomatice nu cred, că ministrul rus al externe ar fi dat de știre guvernului francez că țara Nicolae e aplicat a încheia pacea.

Mobilizarea rusă.

Paris. Lui „Echo de Paris” i-se telegrafează din Petersburg, că *mobilizarea generală a armatei ruse începe deja în zilele viitoare.* Patru corpuri de armată au și primit porunci de mobilizare. Comandant suprem al armatei din Azia-ostică va fi marele duce Nicolae, șeful statului-major va fi ministrul de război, Comanda militară din Petersburg va fi marele duce Vladimir, șeful general al armatei va fi încredințat cu pacificarea Chinei.

Țarul.

Paris. Se telegrafează din Petersburg: *Țarul ia un consiliu de miniștri și a primit de la Kuropatkin o telegramă și atunci a învinuit miniștrii au tănuțit tot de-auna adevărul imediat, numai Trepov e credincios și lucră pentru domnitorul său.*

Numai Witte a îndrăznit să răspundă că *ministrii au o situație foarte grea și probabil vor fi siliți să-și dea dimisia.*

Măniat a replicat țarul:

— D-Voastră numai atunci plecați, dacă eu vă primesc abdicarea!

Greutățile financiare ale războiului.

În cercurile diplomatice se afirmă, că Rusia, cât și Japonia se va ruina de cheltuielile cele mari ale războiului. După cum se zice, un reprezentant al unei puteri neutre, ce are foarte mare interes, cum se va fini războiul, a raportat guvernului său, că sunt șanse pentru încheierea unei păci.

Electorale

din cercul electoral a Șomcutei-Mari.

Prea stimată Redacție!

S'au liniștit valurile alegerilor dietale. Cu atenție am așteptat momentul acesta ca să nu domnească impresiunea momentelor iritate, să pot judeca cu sânge rece asupra celor petrecute și să pot raporta *sine ira et studio* despre evenimentele dureroase din părțile Chiorene.

Comitetul central al partidului național român, în cercul electoral a Șomcutei-Mari, a candidat pe dl Dr. Teofil Dragoș, avocat în Baia-Mare. Și fiind-că candidatul național imi este frate dădă, a fost cu o cauză mai mult să aștept liniștirea spiritelor și să judece cu obiectivitate deplină, deși cetind multe imbecilități publicate de pseudonimul *Sentinelă* în Nr. 16 a ziarului *Gazeta Transilvaniei*, am avut lipsă de multă predominare ca să nu-l limbez la moment de *micinos*.

Sunt pe deplin convins, că nu numai aceia cari cunosc părțile frumoase ale Chiorului, dar și străinii cari au jertfit un moment măcar spre a cercuie imbecilitățile *Sentinelă* publicate în *Gazeta Transilvaniei*, nu s'au putut libera de convingerea, că perdat este acel popor, care poartă *Sentinele* atât de meschine!

Nu voiesc a mă ocupa detaliat cu minciunile tendențioase a *Sentinelăi Chiorului*, pentru-că descrierea cronologică și obiectivă dela valele celor întâmplare, își va face judecata fiecare om deștept. Numai atâta la cele scrise de *Sentinelă*:

Cine le afirmă: minte!
Cine le răspundește: e stupid!
Cine le crede: e măgar!

*

Am luat parte la conferința din Sibiu.

Cercul electoral curat român a Șomcutei-Mari s'a numărat între cele mai sigure!

Vrednicul *Profet al națiunii române*: Bădea George și falnicul luptător-național dl Dr. Teodor Mihali l'au încurajat pe fratele meu locuitor în cercul electoral vecin a Baiei-Mari să candideze în Șomcuta-Mare având legături în procesele mai considerabile de aici cu inteligența și țărănimea Chiorului. Dl Dr. Teofil Dragoș n'a voit a respecta la mandatul Chiorului cunoscând bine bezărnicia multor Români mizerabili din părțile acestea, accentuând, că scris este: „*Perirea ta din țara Izraile!*” Punându-i însă dl Dr. Teodor Mihali în vedere, ca D-Sa, pe lângă toate afacerile urgente, va cutreera dimpreună cercul electoral înfăptuind cu puteri unite Români vestiți de lașitate al Chiorului și însuflețit de iubirea nemărginită de neam a *Profetului națiunii române*: Bădea George, a primit candidatura.

Reintorși dela conferința din Sibiu, în 13 n. Ianuarie am primit o depeșă dela fratele meu, că în 15 și 16 va fi în Șomcuta-Mare, în 16 însoțit de dl Dr. T. Mihali. Am cercetat momentan pe dl Nyilvân Miklós, directorul Băncii române „Chioreana” propunând să conchiemăm o conferință electorală pe 16 Ianuarie când vrednicul luptător a cauzei naționale va fi în mijlocul nostru, ca să ne organizăm. Dl Nyilvân Miklós a zis că și d-sa a primit depeșă dela dl Dr. Teodor Mihali, însă „toată încercarea e zădarnică, omul nu se poate crede nației, fiind-că e demoralizată, cu Români nu poți face nimica, că nu va reuși nici unul dintre candidații naționali, că nu va reuși nici dl Dr. T. Mihali, nici falnicul *Profet al națiunii române*: Bădea George, părăsit fiind și de preoți dintre cari mulți îl învinovătesc că e trădător!” *Ipsissima verba* și alte verzi-uscate. . .

În 15 n. Ianuarie a. e. dl Dr. Teofil Dragoș în locul prim pe dl Nyilvân Miklós l'a cercetat, comunicând însuflețirea țaranilor din comunele așa numitului *fiscalitas* aparținătoare județului

din Baia-Mare și din comunele județului de Șomcuta-Mare prin cari a trecut și a povățuit demersurile conferinței naționale. L'a întâmpinat însă cu un indiferentism scandalizător, zicând, că d-sa e pasivist.

Lucru natural, că e cel mai comod lucru a nu face nimica, a fi pasivist și a strânge în pungă parale de pe spinarea țaranului Român.

N'a voit dl Nyilvân Miklós să cunoască o conferință electorală!

Nu s'a învoit să se țină conferință electorală convocată de alții în localitățile Băncii române „Chioreana” zicând că va deveni periclitată existența Institutului de credit Român!

Nu s'a învoit să se țină conferință în „castelul” măreț a d-sale, desigur, că e de principiu că guba țaranului numai atunci nu pute, când s'apropie îndesată cu bani de vatra d-sale.

Și vezi, Doamne, dl Nyilvân Miklós s'a născut din opincă, ce însă numai laudă merită!

Și când m'am adresat tot la d-sa dar ca la curatorul primar al bisericei gr. cat. române să se țină conferință electorală în sala edificată câtră școala confesională română anume pentru petreceri și conveniri sociale, m'a îndrumat la dl protopop Ioan Szerb, la acel protopop care în fruntea clerului gr. cat. român din Chior fără invitare a întâmpinat pe comitele, suprem comitatens dându-se slujbaş partidului liberal maghiar și proiectului de lege al lui Berzevicz pentru-că cum s'a exprimat părintele János, i-s'a promis regularea congruei și ajutor de stat.

E superfluu să accentuez, că și la acest „vrednic” domn toată încercarea a fost zădarnică!

Sosind în 16 n. Ianuarie dl Dr. T. Mihali la Șomcuta-Mare, prima întrebare a adresat-o d-lui Nyilvân Miklós: primit-a depeșă D-sale? și convocat-a conferința electorală? — Dl Nyilvân Miklós a răspuns, că conferința n'a conchiemăm-o, depeșă însă în 13 n. Ianuarie a trimis-o — *risum teneatis* — în epistolă recomandată d-lui Dr. Teofil Dragoș la Baia-Mare!

Și când dl Dr. T. Mihali i-a făcut reproșuri bine meritate d-lui Nyilvân Miklós pentru indiferentismul dovedit față de cauză, și că d-sa cunoștea locuința d-lui Dr. T. Dragoș și ce a avut de comunicat cu D-lui le-a isprăvit cu o altă depeșă adresată la Baia-Mare; atunci a intervenit un caz clasic, caracteristic pentru sentimentul de naționalism a domnului director Nyilvân Miklós. Anume:

Esistă în Șomcuta-Mare o școală privată de fetițe sub conducerea unei doamne văduve, de naștere germână, care e și posesoară într-o comună aparținătoare cercului electoral de Ileanda-Mare, unde candidase dl Dr. T. Mihali. În momentele aceste de însuflețire națională într-o elevă a doamnei amintite, cu un bilet în mână, și-l roagă pe dl director Nyilvân Miklós să stilizeze în limba maghiară porunca doamnei adresată economului său, că la alegerile dietale să voteze numai pe contra-candidatul dlui T. Mihali, adică pe dl Simó Béla, care candidase cu program liberal maghiar. Și dl director Nyilvân Miklós era gata în prezența noastră și în prezența dlui T. Mihali însuși, să facă serviciul acesta partidei contrare, dar' când era să între în sala Băncii, l'am reținut cu reproșuri demne de purtarea d-sale.

Și acuma judece opiniunea publică!

Intr'asemenea împrejurări disordinate provocate de indiferentismul dlui director Nyilvân Miklós, a fost un cas fortuit, ba providențial că chiar în ziua aceea își ținea vorbirea de program candidatul disident contele Teleki Pál, la care o parte din preoțime își adunase turma, cum adună păstorul oile necuvântătoare. . . Am și dispus ca câțiva țărani însuflețiți de cauza națională să invite pe românașii coadunați la vorbirea de program a candidatului disident la o conferință electorală română.

Intr'aceea l'am însoțit pe dl Dr. T. Mihali făcându-și văzuta d-lui avocat Vasile Dragoș unicul român, care între ori-ce împrejurări se afirmă și pe față de român. Fiind însă timp îndelungat bolnav, pe pat, n'a putut lua parte activă în lupta electorală, dar' zilnic anima pe cei ce-l cercetau să se grupeze sub stindardul național român.

Revenind dela visita făcută ne-a întâmpinat o mulțime de români conduși de conerezuii mei, cari ascultau cu entuziasm reogindat pe fața lor însuflețitoarele cuvinte ale dlui Dr. T. Mihali, prin cari prezenta pe dl Dr. T. Dragoș ca pe candidatul comitetului național. — Apoi dl Dr. T. Dragoș a desfășurat stindardul național

vorbe infocate, pline de idealism și de iubire de neam, accentuând că nu cerșește voturile neamurilor străine, și că cine voiește binele neamului român, numai cu programul național statorit în sfatul cel mare din Sibiu poate servi cauzel, și nu-i condus de interese personale, ci e gata să abzie de candidatură în momentul când unul dintre contracandidații sei ar primi programul național român.

Românașii transportați ascultau ambele vorbiri, dar' d-nii, Nyilvân au rămas tot nemișcați. Și dl Dr. T. Mihali s'a depărtat cu triste esprente.

Eu nu cred, că dl Dr. T. Mihali nu cu aceea impresiune s'a depărtat că motivul indiferentismului revoltător din partea d-nilor Nyilvan, a fost. . . invidia!

Văzând dl Dr. T. Dragoș lașitatea inteligenței, n'a voit a insinua publicului repășirea până când nu se va dispune un alt candidat național în acest cerc electoral pur românesc. Într'o epistoală espresă a rugat pe *Illustrul Profet a neamului românesc*: Bădea George și pe dl Andrei Cosma din Șimleul-Silvaniei, să candideze unul dintre D-lor pentru isbânda stindardului național și să nu rămână toată suflarea românească pradă indiferentismului Chiorenilor.

D-lor însă într'o epistoală roagă pe dl Dr. T. Dragoș să nu repășească și provoacă pe d-nii Nyilvan și protopopul Szerb, ca: „In aceste momente de mare însemnătate cu concordie frățească, fără șovăire, cu zel să stăruiască pentru reușita candidatului partidei naționale române: dl Dr. T. Dragoș.”

Dar' d-nii: directorul băncii române Nyilvân Miklós și protopopul gr.-cat. numit român, Szerb János au rămas consecuenți în lașitatea manifestată.

Convingându-se dl Dr. T. Dragoș despre indiferentismul atât de abătător a inteligenței române din Șomcuta-Mare; convingându-se că preoții cu excepțiunea a 1—2 s'au dat slujbași străinilor din interese materiale; convingându-se că dintre inteligența din provincie abia 2—3 eram gata să formăm o suită pe lângă candidatul național la cutreeratul cercului electoral: n'a voit să facă și mai departe încercări zădarnice, și a repășit dela candidatură.

Indignați de purtarea rușinoasă a majorității din Chior, ne-am coadunat vre-o câțiva într'o conferință confidențială în locuința mea, și știind că cel mai ilustru martir a cauzei naționale părintele Dr. Vasile Lucaciu nu poate ajunge la isbândă în Nădlac, fiind-că naționalitățile din acel cerc electoral sunt la număr în minoritate, și considerând că interesele naționale pretind ca idolul acesta al națiunii să ajungă în Parlament necondiționat și atunci când ceialalți candidați naționali toți ar cădea, la cuvintele însuflețitoare a dlui Dr. T. Dragoș am propus de candidat pe cel mni ilustru român pe părintele Dr. Vasile Lucaciu. Am și stilizat în limbaj popular un apel câtră alegătorii români ai cercului electoral din Șomcuta-mare și tipărindu-l în 2000 esemplare, ne-am suit pe trăsuri să povățuim ideile naționale la cei renegați.

Ți-se înălța inima văzând cum umblau câți-va plugari români cu apelurile subsuoară din sat în sat ca adevărați apostoli ai cauzei naționale! Atanasiu Demian din Negrea, Iacob Filip din Șișești, Găvrila Bele din Unguraș, Ioan Dipșe din Șurdești, Timofie Dragoș din Hideaga, Pavel Vezendi și alți plugari însuflețiți dimpreună cu subscrisul și Atanasiu Lupan din Baiașprie, Gavril Dragoș chiar și fostul candidat național dl Dr. T. Dragoș, împărțind între noi cercul electoral am încercat cu cel mai ilustru nume a părintelui Dr. Vasile Lucaciu a însufleși alegătorii români la o luptă națională.

Țăranii români din comune se însuflețeau de demersurile sfatului cel mare la Sibiu, și pot afirma, că numai preoților și inteligenței le „era în pept inima rece”, — zicând că nu se poate, că sunt angajați, că li-s'a promis regularea congruei și ajutor de stat șel.

Noi însă nu ne-am descurajat deși acești domni dădeau alte sfaturi țaranilor români.

Se pregătia o luptă enormă!

Am depeșat falnicului luptător național părintelui Dr. Vasiliu Lucaciu în Nădlac. Primisem răspuns însuflețitor! Dar idolul națiunii române cunoscând bine lașitatea unei părți din inteligența Chioreană, a simțit necesitatea să însuflețească și pe dl director al băncii române: Nyilvân Miklós. A depeșat și d-sale. Noi eram emoționați în pra-

gul luptei naționale de cuvintele părintelui Lucaciu, iar dl director Nyilvân Miklós cu fiul său dl avocat Dr. Nyilvân Győző și sfinția Sa dl Szerb János au rămas tot nemișcați. Desigur din un conventicol al d-lor a trimis o depeșă falnicului luptător național părintelui Lucaciu cu textul următor:

„Față cu banii contrariilor și presia oficianților n'avem speranță de izbândă, pași serioși pentru candidarea d-voastră nu s'au făcut“.

Noi cei grupați sub stindardul național eram perserveranți în pregătirea luptei.

Eram hotărâți că și atunci când nu la învingere deplină ci numai la balotaj putem ajunge cu turma părăsită de păstor, în ziua alegerii candidăm! — Aveam doi candidați contrari; Papp József cu program liberal și Gr. Teleki Pál, disident. Preoțimea pe față era angajată pentru Papp József, pe sub mână însă lucra pentru contele Teleki Pál.

În noaptea spre ziua alegerii candidatul liberal Papp József abzice, despre ce prin trimis expres incunoștințez pe fratele meu Dr. T. Dragoș care era prin comune corțesind, dar în convingere zilnică cu mine. Fratele meu îmi răspunde că în situațiunea aceasta candidăm necondiționat. — Eram bolnav, răcit greu în urmarea multelor umblete și a timpului nefavorabil, dar îmi pun și forțele ultime și capacitez partida părăsită de dl Papp József, ca prin puteri unite să ducem la izbândă stindardul național, pe care era scris cel mai ilustru nume de român, al părintelui Lucaciu.

Eram în prejma alegerii.

Tot momentul era scump.

Am trimis un expres la dl avocat Dr. Nyilvân Győző ca să stilișeze candidatura martirului națiunei, a părintelui Lucaciu, care era de prezentat președintelui alegerii. Expresul s'a rentors, însă fără rezultat.

Dl Dr. Nyilvân Győző a denegat împlinirea recercării.

Nici atâta n'a voit să facă!

Lucru foarte regretabil, că dl Dr. Aurel Nyilvân tot fiul dlui director Nyilvân Miklós în tot timpul acesta n'a fost acasă, d-lui are un naturi contrar fratelui său, el e singur care nu numai se interesează de binele poporului, dar vrea și știe să lucreze pentru interesele naționale. E o excepțiune abătătoare! — Era însă ocupat din Budapesta cu pregătirea la cenzura de avocat. Convenind cu dlui la conferința din Sibiiu, era gata să vină pe două săptămâni acasă să conlucram pentru reușita candidatului național cu condiția naturală că se vor învoi la aceasta și părinții lui. Dl director Nyilvân Miklós însă a fost de altă părere, zicând, că alegerile aceste n'au așa de mare importanță încât să se renteze să-și întrerupă studiile dl Dr. Aurel Nyilvân.

Amploiații băncilor române stau la dispoziție în ori-care moment a servi cauzei naționale. La noi însă situația e altcum. Amploiații băncii române „Chioreana“ nu numai că n'au fost animați de dl director Nyilvân Miklós, ci nici concesiune nu le-a dat ca să povățuiască demersurile conferinței dela Sibiiu și să însuflească poporul pentru programul național.

E un interes național de mare importanță să delaturăm elementele nesănătoase dela conducerea institutului nostru și să punem în frunte pe bărbați conști de datorințele lor naționale, cum e d. e. dl Dr. Aurel Nyilvân.

Pentru-că d. e. avocatul băncii române dl Dr. Nyilvân Győző nu pentru conferința națională a mers la Sibiiu, și avea acolo afaceri oficioase de ale institutului și fiind-că cu ocaziunea conferinței s'au coadunat în Sibiiu mulți Români, cunoscuți și prietini, s'a folosit de aceasta ocaziune, contând, că se va petrece mai bine.

Preoții din Chior sunt ucenicii Sfinției Sale János, protopopul dela Șomeuta-mare.

Apoi cum e sfântul: așa e și tămăia!

Nu am expresiuni destul de grave pentru a stigmatiza după merit purtarea preoțimei — numită română.

În partida disidentă a contelui Teleki Pál se făleau Bob-Hangea Izidor din Bucium, Coteș

László din Prislop și alții *minorum gentium* sub conducerea d-lor.

Caracteristic este, că unul dintre preoții Chiorului a fost condus de geandarmi și arestat, fiind sub investigație pentru că a primit bani în număr mare dela contrarii nostri, pentru votul său și a turmei sale.

Caracteristic e, că între alții preotul român din Lăpușel Bohătiel János, când fratele meu făcea propagandă partidei naționale în comuna lui s'a gerat de naționalist, iar pe sub mână corțesia pentru contele Teleki Pál, făcând o sfadă cu notarul comunal aparținător partidei liberale când l'a surprins pe Sfinția Sa în presara alegerii corțesind între țărani pentru contele Teleki Pál.

Unicul preot în Chior care a stat cu trup și suflet pe baza programului național și lucra pentru candidatul comitetului național a fost M. O. D. Ioan Andreica, parocul comunei Varaiu. De sigur, că îl vor face multe reproșuri, dl director Nyilvân, Miklós și Sfinția Sa: János, protopopul, dimpreună cu amplexii băncii române, căci înaintea d-lor sale numai aceia sunt români adevărați, cari cu ei dimpreună stăteau în toate sările la crășmă pe lângă cărți și țuică strigând în limba maghiară: Trăiască candidatul guvernamental.

*

Revin iar la *sentinela Chiorului*, care a dat glasul fals pe coloanele ziarului „Gazeta Transilvaniei“ ca prototipul răbdării din Biblie (în legătură cu numele lui Balaam! Culegătorul).

Din tot articolul „Sentinela“ Chiorului transpiră durerea *nuansată* de invidie, că nu i-a succedat să ajungă la distincțiunea de doctor.

Nu fii supărat, d-le Sentinelă, că și doctorii tot așa sunt muritori, ca prototipul răbdării din biblia (în legătură cu numele lui Balaam! Culegătorul), și sincer îți spun, că alta asemănare între d-ta și doctorii — nu aflu!

Iară ce deosebire este între d-ta și între candidatul comitetului național dl Dr. T. Dragoș, eu nu o pot desfășura deta lat, fiind fratele candidatului dar lasă, o știu bine aceasta toți cari te cunosc pe d-ta și pe d-lui!

Una însă nu voiesc a discuta, că oare scuturat-a pravul de școală dl Dr. T. Dragoș, deși deja de 8 ani e avocat în praxă, nu voiesc a o discuta, pentru-că din articolul d-tale se observă, că d-ta nici până acuma nu ți-ai scuturat pravul școlăii, — poate la etatea de 60 ani, adevăz mai târziu ca șvabil.

Dar nu voiesc a te urmări mai departe în personalități, că pe terenul acesta nu am praxă de loc, numai cât fac cu d-ta!

Nu e adevărat — d-le Sentinelă, nimica din cele scrise de d-ta referitor la candidatura dlui Dr. T. Dragoș!

Nu e adevăr, că dlui și-a pus candidatura!

Nu e adevăr, că s'a ținut morțiș de candidatură ca de un vis de aur!

Că oare dl Dr. T. Dragoș câștigatu-și-a încrederea conaționalilor săi și reputație cu o muncă cinstită, asta, las-o, d-le Sentinelă, să o judece alții, că eu atunci aș despera, dacă d-ta și consorții d-tale l'ai lăuda!

Evenimentele alegerilor acum descrise cronologic și cu obiectivitatea, dovedesc, că afirmațiunile d-tale din „Gazeta Transilvaniei“ sunt numai simptome de paraliză progresivă!

Poftim, dovedește ce nu corăspunde din descrierea mea de mai sus — adevărului?

Purtarea d-tale și comp. o puteți scuza cu minciuni, dar nu o puteți justifica!

Șomeuta-mare, la 12 Martie n. 1905.

Cu toată stima:

Augustin Dragoș,
proprietar.

Răvaș dela Sibiiu.

Zori de primăvară. — „Năpasta“ în nemțește. — Producția meseriașilor. — Petrecerea tinerimii.

— Program pentru viitor.

(Urmare).

Dragomir și Anca foarte anevoie s'au putut încălzi în millieu! piesei. Vorba și mișcările lor

țărănești n'au fost spontanee; n'au fost simț ci calculate, reci, pipăite, în unele locuri făcând Dragomir eam caraghios și la mască — se să înfățișeze pe românul cât mai crud, cât sălbatec. Și pe urma lui Anca a comis nișă firese de eroină de un gust deplasat. Jocul alure al lui Dragomir s'a observat mai ales vine beat dela cărelnmă și în scena din urmă Anca îl silește să pronunțe numele lui Dum

Ion ocașul — relativ cel mai cu merit pentru-că rola e cea mai zguduitoare — merit bine unele accente, și masca și jocul încă au fost destul de bune. În actul al doilea însă s'a deplasat; crâncenul hal sufletesc și pesc n'a avut puterea să ni-l talmăcească: de bătaie par'că o opunea din carte, — și totuși torul s'a dovedit că înțelege mai bine psihologia — idiotului.

În urma jocului silit, unele scene ale mele ne-au plictisit. Și eu nu-mi pot închipui plăcere estetică va fi cuprins inimele publicului de pildă în scena din urmă potențată prin a la o sălbăticie potrivită poate într'o cușcă fiare lihnite de flămânzălă.

Repet: reprezentarea „Năpastei“ pe scenă străine în felul acesta și în traduceri cu acest nu e nici o dobândă națională pentru noi.

Și israși mă întorc și mă întreb cu adâncă amărăciune sufletească: oare am fi în stare să Români transilvăneni a produce măcar atâta? Și oare suntem noi harnici și vrednici să ne propiem măcar de zorile unei arte teatrale naționale? Semuele ce ni-se arată, nu ne mângâie. Avem noi de pildă un singur artist transilvănean, și pe acesta tocmai fiind-că îl avem gur ne-am grăbit al izgoni dintre noi...

*

Reuniunea meseriașilor români de a dat, în 25 Faur, concert împreună cu așa zata *postă humoristică* și cu *joc*. Producția și trecerea, ca tot-deauna, a isbutit și de minune. Sala dela „Uricum“ era tixită de lume veselă, încântată de treburile frumoase le face Reuniunea. Din clasa celor cu gulere nalte încă am observat câte-va exemplare de mână. Programul concertului a fost executat precizie ce viră căldura în inimi. Inecorul mixt puternic și bine instruat (prin d. Popa) poate face mare cinste celei dintâi niuni române meserierești din Ardeal și până adnaxate După concert și după ce s'au îngpat toate scânteile de spirit într'un norman ilustre, — s'a încins o volbură de joc cu până în zori.

„Dumnezeu vede“, și dl Tordășan traghiază asupra destinelor acestei reuniuni. Și mai cel ce trăiește aici în apropierea ei, și ști, cât zel, câtă stăruință, negăsită la alte prinderi românești, câtă muncă și energie se chie tue din partea factorilor conducători întru perarea Reuniunii, — câte idei, câte planuri se frământă în întrunirile lor aproape zilnice, dacă interesul și harnicia rămănea-vor tot de fervente și în viitor, și dacă pilda strătoare răsunset va afla și în alte reuniuni sur — atunci adevăr graiesc vouă, iubitorilor români că nu știți ziua și ceasul, când o clasă de meseriași bine încheată și bine situată, nu va fi vis, ci realitate.

În lanțul manifestațiilor publice române sibiene din acest carnevai, ajung la zais mai strălucitoare, la *petrecerea tinerimii*, întâ plată în 2 Martie.

Pusă această petrecanie aci după cea meseriașilor, înainte de toate eram în nișcă curcală, cum oare putea-i-voi da numirea adevată. Petrecerea a arangiat-o tinerimea, dar cea a meseriașilor n'a arangiat-o bătrâni. Aș numi-o a „domnilor“ dar e evidentă bătrâ de joc. Aș boteza-o a „inteligentei“, dar vor asta e compromisă. I-aș zice a „cârturarilor“ dar meseriași azi fac poate mai multă carte cât mulți dintre noi, cei de viță pergament. În sfârșit, neavând vreme să-i caut porecla respunzătoare, m'am împăcat cu numirea ce dat-o tinerimea înțelegătoare și intelectuală.

(Va urma.)

DOMNII

se pot îmbrăca favorabil numai așa dacă își procură hainele necesare *exclusiv dela magazinul de stofe pentru domni*, unde se poate economiza 35%.

1. — Magazinul nostru de fabricații engleze din patrie și de Brunn.

MAGAZINUL ESCLUSIV de POSTAV de FABRICĂ A LUI

LEICHNER și FLEISCHER.

ARAD. piața Libertății 17. Cinci biserici. (PÉCS) Király u.

SPECIALITĂ

de

STOFE ENGLE

COLORATE

PENTRU VEST

DIN ROMANIA.

Adunarea generală a Soc. Creditului Fonc. Rural Duminică d. a. la oarele 1 au avut loc adunarea generală a soc. creditului funciar rural. A fost reprezentat la adunare un capital de 107 milioane lei, deși se cerea conform statutelor numai 70 milioane.

Adunarea a fost prezidată de dl Ion Kaldaru, membru în consiliul de administrație al societății.

Bucuroșul a fost constituit în modul următor: I. Kalinderu, președinte, asistat de d-nii Anton Carp, I. Pilaș, St. Greceanu și Polizu Micușeni, membrii al consiliului de administrație; secretari d-nii Odobescu și Pascal Vidășcu, iar secretari d-nii căp. Văsescu și Barbu Belu. Mai erau de față d-nii Dim. A. Surza director și Dim. Protopopescu, sub director.

S'a citit darea de seamă a consiliului de administrație pe anul 1904. Adunarea a aprobat darea de seamă, descărcând consiliul de răspundere sa.

S'a votat apoi bugetul pentru viitorul exercițiu.

Procedându-se la alegerea a patru membri noi în consiliul de administrație, doi în locul d-ilor Eugeniu Stătescu și Anton Carp și la sorți și alții doi în locul decedatului Lazrovanu și în locul d-lui Procopiu Cassotti, pensionat, — se realeg d-nii Eugeniu Stătescu și Anton Carp și se aleg d-nii St. Greceanu și Iancuzino Pașcanu.

Adunarea s'a terminat la orele 4 d. a.

Evenimentele actuale din Rusia.

Din „Le Courier E“.

Acum două luni am primit din America de nord o cablogramă cu răspuns plăcut pentru o sută de cuvinte; mi se cerea părerea asupra importanței, scopului și probabilității consecințe ale agitațiunii zemstvo-urilor. Eu aveam privitor la aceasta o părere formată, ce sta însă în desacord cu majoritatea; crezui deci, că e de lipsă să scriu.

Iată, ce am răspuns:

Agitațiunea zemstvo-urilor are drept scop lichidarea despotismului și instituirea unui guvern reprezentativ. Purtătorii acestei agitații că își vor ajunge scopul, or vor continua a turbura societatea, e irelevant. În ambele cazuri rezultatul probabil va fi amânarea adevăratei ameliorațiuni sociale, fiind-că adevărata îmbunătățire se obține numai prin perfecționarea religioasă și morală a individului. Pe când agitația politică oprește adevăratul progres, oare-ce caută în schimbarea formelor exterioare iluzia stricăcioasă a ameliorațiunii sociale, căci așa a fost în toate statele constituționale: Franța, Anglia, America.

Conținutul acestei telegrame a apărut oare-cari neesacități însă în *Moskovskie Vedomosti*; și de atunci am primit și printr-o încă multe epistole pline de reproșuri pentru ideea, ce-am exprimit-o; ziarele americane, engleze și franceze mă întrebă cu cât mai mult, ce cuget asupra evenimentelor, ce se desfășură în Rusia. Nu așa să răspund nici la unii, nici la alții, după masacrul din Petersburg și sențențele de indignare, de frică, de mânie, ce le-a provocat în societate, mi-am zădărnicit de datorință să exprim mai minuțios și mai limpede, ceea-ce supusesem pe unii în celc o sută de cuvinte pentru ziarul american.

Ceea-ce voi spune, va scăpa pe câțiva de penibile sentimente de blam, de iritație, ură, chef de luptă, de răsunare și de conștiința neputinței proprii, și o dovedesc acum foarte mulți dintre voi. Poate îmi va succeda să le transpun pe terenul acestei activități interi-

oare, morale care singură procură adevăratul bine indivizilor întocmai ca și societății și care acum e cu atât mai necesară, cu cât de present se desfășura evenimente tare complicate și penibile.

Iată, ce cred eu despre evenimentele actuale:

Eu consider nu numai guvernul rus, dar peste tot ori-ce guvern de o instituție complicată, consacrată prin tradiție și obicei, îndreptățită să comită nepedepsit violențe, crimele cele mai înfricoșate, omoruri, jafuri și să răspândească alcoolismul, în zăpăcire, depravare, exploatarea poporului de bogați și puternici. De aceea eu socotesc, că toate eforturile celor ce vreau să îmbunătățească viața socială trebuie să tindă să se scape de oamenii dela guvern, a căror inutilitate devine în timpul nostru din ce în ce mai evidentă. Aceasta se ajunge după mine prin un singur mijloc; prin perfecționarea interiorului religios și moral al indivizilor.

Cu cât mai superiori vor fi oamenii din punct de vedere religios și moral, cu atât mai bune vor fi formele sociale, în care ei se vor grupa și guvernul va comite cu atât mai puține violențe și rău. Și din contră cu cât mai inferiori vor fi oamenii vr'unei societăți din punct de vedere religios și moral, cu atât mai puternică va fi cârmuirea și cu atât mai mare rău va comite.

Așa că răul cauzat de acțiunile guvernului e totdeauna proporțional cu starea religioasă și morală a societății, aibă ea ori-ce formă.

Însă unii oameni în fața tuturor relelor comise acum de guvernul rus — guvern foarte crud, barbar, stupid și mincinos — cred, că tot răul provine de acolo, că guvernul rus nu e organizat, cum trebuie, după chipul altor guverne existente (cari sunt tot instituțiuni bune să comită nepedepsite crime de tot felul); și pentru a sana starea întrebunțează acești oameni toate mijloacele posibile, închipuindu-și, că schimbarea formelor exterioare poate modifica conținutul.

Așa ceva îmi pare fără scop, neresonabil, neregulat, (va să zică, că oamenii își atribuie drepturi, ce nu le au) și inutil.

Eu aflu această activitate de neeficace, fiindcă lupta cu forța și peste tot prin manifestări exterioare (și nu prin singura forță morală) ale unui mic grup de oameni contra unui guvern puternic, care-și apără viața și care dispune de milioane de oameni înarmați și disciplinați și de miliarde, fiind-că o asemenea luptă din punct de vedere al rezultatului nu-i decât ridiculă și e penibilă din punctul de vedere al soartei acestor nefericiți trași pe sfoară, care-și perd viața în această luptă inegală.

O așa activitate îmi pare nebună, fiindcă presupunând chiar — o improbabilă ipoteză — că triumfează ei contra guvernului, situația oamenilor nu se poate ameliora.

Guvernul actual, care lucră prin forță e așa, cum e, fiindcă societatea, care o domină e compusă din oameni slabi din punct de vedere moral, din cari unii conduși de ambiție, folos și orgoliu, fără să fie genați de conștiință, încearcă cu ori-ce mijloace să ajungă la putere și alții de frică și alții de ambiție sau nerozie ajută pe cei dintâi sau se supun lor. Deci ori-cum și sub ori-ce formă s'ar grupa acești oameni, va rezulta tot un guvern violent.

(Va urma).

Leo Tolstol.

† GEORGE LAZAR.

Despre moartea fruntașului aradan George Lazar, intristata familie a dat următorul anunț funebrel:

Hermine Lazar născ. Papp, ca soție în numele său și a copiilor ei Valeria, Romul și Zina, văd. Teodora Popa, Rosalia Sabău născ. Lazar și Ioan Lazar ca surori și frate, precum și număroasele rudeni, fac cunoscut, că iubitul ei soț respective tată, frate și consăngean *Georgiu Lazar*, avocat, deputat congresual și sinodal, asesor consistorial, membru fondator al Federațiunii Latine, membru fondator al Asociațiunii arădane pentru literatura și cultura poporului român, membru fondator al Societății pentru crearea unui fond de teatru român și fondatorul fundațiunii „George Lazar și soția Hermine“ după o boală grea și îndelungată provăzută cu sfintele taine ale muribunzilor Luni la 3 ore 30 min. d. a. în etate de 53 ani și-a dat nobilul sau suflet în mâinile creatorului.

Remășițele pămăutești ale scumpului defunct se vor așeza spre vecinică odihnă în cimiterul de sus la 15 Martie n. 1905 la 3 ore d. a. Arad, la 13 Martie n. 1905. *In veci pomenirea lui!*

NOUȚĂȚI.

ARAD, 15 Martie 1905.

— **O observare în pripă.** «Un membru al casinei» zugrăvește spiritul slab al societății beinșane. Adevărat că e ceva ce apasă societatea beinșană, dar' acel ceva par'că e mai vechi și mai presus de aspirațiile la deputații ori directorate. Suum cuique.

— **Urmările șovinismului.** Mare agitație domnește între locuitorii nemți ai comunei Barcs (cott. Somogy), după-cum scriu foile din Budapesta. Preotul *Huber* a dispus, că numai de două ori pe an să se predice nemțește, pe când obligat ar fi să se facă tot a doua Duminică. O deputație de credincioși au mers la episcop. Acesta apoi, ca să dea o soluție mai favorabilă a zis, că tot a treia Duminică să se predice nemțește. Faptul a mâniat așa de tare pe Nemți, că *et trec în masă la religia evanghelică.*

— **Concertul din Lugoș** aranjat Sâmbătă seara a reușit strălucit. Contribuția iubitului nostru artist dl *Zaharie Bărsan* a procurat Lugoșenilor o seară de adevărate plăceri de artă. „Grevă Fierarilor“, „Doina“ de Coșbuc cu acompaniment de fluer — drept preamărire a muzicii noastre naționale — și „La Turnu Măgurele“, piesele d-lui Bărsan au fost multe savurate și aplaudate. La înălțimea lor stat-au și prestațiunile corului neîntrecutului Vidu, așa, că seara de Sâmbătă din Lugoș se poate numi cu adevărat o serbare artistică.

Iubitul nostru artist, dl Bărsan, la rentoarcere se va opri în Arad, unde, suntem informați tinerimea înc'ar dori să procure și publicului aradan prilejul de a-l cunoaște și aplauda.

— **Noul ministru de Landwehr în Austria.** Foia oficioasă de Sâmbătă scrie, că domnitorul a numit pe noul ministru al Landwehrului în persoana generalului *Francisc Schöenaich*.

— **Părechea regală italiană la Nichita.** De când s'a suit pe tron, acum prima dată își vizitează regele *Victor Emanuil* socrul în Cettinge. Timpul vizitei încă nu e hotărât, dar' visita se va da cât de curând. Fericitul socru se pregătește să-și primească copiii cu pompă princiară.

— **Statua inventatorului ceasornicului de buzunar.** Sculptorul Max Weisner din Berlin e gata cu statua lui Petru Heinlein, care a inventat orologiul de buzunar. Heinlein a trăit acum 400 de ani; în Nürnberg avea atelier de lăcătușerie. Statua e făcută din bronz și e de 2 metri înălțime. În mâna dreaptă ține un cercel și meditănd privește orologiul de buzunar, ce-l are în stânga. Pe portament de calciu e statua, în mijlocul cărui portament e un glonț — simbol al infinitului curs al vremii. Cu pantlică lată e legat orologiul, pe care se pot vedea orele. Pe basorelieful e inscripția: „Lui Petru Heinlein, inventa-

torul orologiului pe buzunar — orașul Nürnberg și societatea ceasornicarilor germani“.

— **Grea acuză contra ministrului președinte sârb.** Ziarul sârbesc „Stampa“ publică o epistolă din Sofia, în care se confirmă acuzele aduse de Balugieci contra ministrului Pasici. După epistolă, Pasici în 1885 s'ar fi asociat cu politicianul *Suknarov* contra Serbiei. Bandele erau deja organizate; și armele erau împărțite, ca la un bun prilej să poată intra în Serbia.

— **Mormântul mareșalului Soult.** În Grossbundenbach lângă Homburg a fost zilele trecute un nepot al mareșalului *Soult* în societatea unui sculptor parisian, ca să facă un monument pentru mormântul mareșalului *Soult*, unchiul său. Mareșalul *Soult* a murit la 1812 în timpul retragerii lui Napoleon din Rusia. Napoleon i-a pus un simplu, nepretențios monument cu următoarea inscripție:

„*Ici repose mon brave maréchal Soult. Dedié par Napoleon I.* (Aici odihnește bravul mareșal Soult — dedicat de Napoleon I).

Nepotul vrea să schimbe simpla peatră mortuară cu un monument grandios artistic.

— **Fug din Constantinopol.** O depeșă din Constantinopol aduce știrea, că un camerier, doi adjutanți ai sultanului, un general de divizie și unul de brigadă au dispărut din Constantinopol. În Ildiz e mare iritație.

— **Greva generală a muncitorilor de construcții.** Din Budapesta se anunță, că în întreaga țară va izbucni la începutul lunii viitoare o grevă generală. Cer nouă ordine de lucru, care să fie deobligatoare în întreaga țară.

— **Revolta țărănilor italieni.** În comuna San-Marco din Calabria locuitorii s'au resculat din pricina vânilor. Ei au asediat oficiul vânilor și casa comunală. Miliție a fost chemată la fața locului; s'a produs o încăierare înverșunată; patru țărani au fost omorâți, iar douăzeci și cinci răniți. Miliția a avut un mort și cincisprezece răniți.

— **Monede celtice lângă Pojon.** La săparea unei grădini în Rethe (insula Csallóköz) cam o jumătate de metru sub suprafața pământului s'a aflat o oală, care conținea monede de argint. Monedele au o greutate cam de un chilogram și jumătate. Fură studiate de specialiști și se constată, că-s monede celtice. Peste tot s'au aflat 44 monede mari și 204 mici. Cele mai mari sunt tetradrachme, au fost bătute în anii 60—40 a. n. C.

— **Procesul Murri — Bonmartini.** Proces senșional agită spiritele din Turin, a cărei practică a fost deja în Octombrie trecut amănată. Precedențele procesului sunt următoarele: Într-o febrinte zi de August a anului 1902 din locuința de pe primul cat a contelui *Francesco Bonmartini* (Bologna, Via Marrini 39) eșia un miros neplăcut. Locuința era închisă, fiind-că contele și soția se afla — cum zicea — în Venetia. De oare-ce însă mirosul devenia zi de zi mai insuportabil, în 2 Septembrie oamenii stăpânirii au deschis locuința. Pe pragul odăii, ce urma antișambrului, zăcea în lac de sânge cadavrul contelui *Bonmartini*. Sinucidere nu se putea presupune de oare-ce întreg corpul contelui era plin de răni.

Ca făcători de rău ascunși în locuința l-au omorât, s'a dovedit fals. Contesa născută Murri în 4 Septembrie a mers din Bologna cu dr. *Dagnini* în Elveția. Frate-său *Tullio* a petrecut-o întreg drumul, pe când unchiu-său *Ricardo Murri* a însoțit-o până la Piacenza, tată-său până la Milano. Înaintea stațiunii *Bellinciona Tullio* l-a rugat pe dr. *Dagnini* să-i dea ceva medicină pentru brațu-i rănit și i-a spus că el a omorât pe conte. De oare-ce i-a spus-o încă în decursul eșercițiului funcționarului, dr. *Dagnini* a tăinuit lucru.

Poliției i-s'a părut curioasă călătoria fraților Murri, deși contesa zicea, că a mers în Elveția să-și restabilească sănătatea. Se știa, că contesa trăește rău cu Bonmartini, că-și ține amant pe profesorul dr. *Carlo Sechi*, cu care avusese relații deja ca fată. Bătrânul *Murri* a mers în Elveția și și-a adus acasă fata.

Nu mult după aceea Murri a denunțat, că fiul său, *Tullio*, a omorât pe conte. *Tullio* i-a spus adică tată-său, că a auzit de o nouă relație a contelui și că i-a făcut imputări, la ceea-ce contele a vătămat familia, din ce s'a iscat ceartă, în decursul căreia contele l-a rănit c'un cuțit. *Tullio* a voit să-l scoată cuțitul din mână; din nefericire însă l'a străpuns, până ce a murit.

S'a cercetat treaba de aproape. Și s'a pornit cercetare contra lui *Tullio Murri*, apoi *Sechi*,

Roza Bonetti, amanta contelui omorât etc. După datele cercetărilor pricina omorului e relația contesei Murri cu profesorul *Sechi*.

— **Diamantele celebre.** Descoperirea unui nou diamant care întrece în mărime toate diamantele existente face să fie de actualitate descrierea celor mai celebre diamante.

Iată lista complectă:

Regentul (Franța) vine din Goleonda; 410 carate, reduse prin șlefuire (care a costat 600.000 franci) la 136¹/₄; vîndut 3.125.000 franci 1702 Regentului, de către Pitt. Furat în Septembrie 1792, apoi regăsit. Prețuit patru milioane și jumătate.

Kohinor (Englitera); se zice că este cunoscut dela anul 3000 înainte de Christos și că ar fi aparținut unui rege din Agoa (Indii de pe vremea aceea; vine din India; luat în Lahore de trupele engleze. Cântărea 186 carate, redus prin șlefuirea la 103³/₄. Prețul 3¹/₂ milioane.

Mogol. Furat Mareșalul Mogol; dela 787, redus la 280 carate. Văzut în 1665 de Tavernier în tesaurul Aureng Zeb, el a dispărut. Este poate în Persia. Avea forma unei jumătăți de ou.

Orloff (Rusia); 193 carate; în forma unei jumătăți de ou. Vine din Indii. Cumpărat de Orloff pentru Caterina II. pentru 2.225.000 fr. și titlu de nobletă cu 100.000 rentă viageră.

Excelsier, găsit la Capul Bunei-Speranțe, la 30 Iunie 1893; greutate de 971 carate (neșlefuit), este la Banca Engliterii; prețuit 25 milioane de franci.

Piggot, 82 carate.

Le Sancy, 53 carate; ar fi aparținut lui Carol Temerariul, care l'ar fi pierdut la Granson; a trecut prin Portugalia, Elveția și prin mâinile regelui Iacob al Engliterii înainte de a fi fost cumpărat de Ludovic XIV; în 1875 a fost vândut unui prinț din Bombay.

Pașa din Egipt, 49 carate, valorează 750.000 franci.

Nassaek, 82 carate, prețuit 750.000 franci. Steaua Sudului, vine din Brasilie (1853); dela 254 carate redus la 127¹/₁₆; cam bate puțin în roz.

Diamant bleu Hope, 44 carate, plătit cu 450.000 franci.

Rajak de Matan, ar fi cântărind 867 carate. Austriacul Gaiben (Austria). Puțin cam gălbior, 139 carate. A aparținut lui Carol Temerariul, pierdut la Granson. găsit de un soldat; vîndut lui Sforza, duce de Milano.

Steaua Sudului (Africa), cumpărat cu 10.000 franci dela un Hottentot dela malul rîului Orange și revîndut cu 250.000 franci; prețuit 1.375.000 franci. Cântărește 46¹/₂ carate; aparține contesei Dudley.

Victoria, 302 carate, neșlefuit. Kimberley 27 Martie 1884.

Prețul acestor diamante e aproape cu neputință de fixat. Dacă un diamant de un carat valorează dela 200 până la 350 franci (calitate curentă, prețul unui diamant de aceeași calitate de greutate de șase ori mai mare (2.000—7.000 franci), și dacă e vorba de niște greutateți ca acelea ale diamantelor enumerate mai sus, se urcă foarte mult și fără proporție cu prețurile de mai sus.

Caractul echivalează cu 205 miligrame.

ECONOMIE.

Arad, 15 Martie.

Piața din Aradul-nou.

Prețurile nu s'a schimbat în timpul din urmă. S'au vîndut:

800—900 măzi metriche grâu cor.	9.30—9.45
280—320 „ „ cucuruz „	7.70—7.80
Semnare nominală: secară;	7.50—7.60
„ „ orz;	7.30—7.40
„ „ ovăs;	6.90—7.00
„ „ mazărice	12.30—12.50

Piața din Arad.

S'au vîndut:

780—900 măzi metriche grâu cor.	9.40—9.60
250—300 „ „ cucuruz „	7.80—7.90
Semnare nominală: secară;	7.50—7.60
„ „ orz;	7.30—7.40
„ „ ovăs;	6.90—7.—
„ „ mazărice	12.30—12.50

MUSTANGERUL NEGRU

— ROMAN SENAȘIONAL —

De

MAYNE-REID și F. WHITTAKER.

(Urmare.)

Întâlnirea unor ființe omenești — fie palede fie Piel-Roșii — este totdeauna puțin nișitoare în mijlocul pustiilor, a preriilor și pădurilor: de aceea colonelul, obișnuit cu prizele și cu primejdiiile, atât prin mulți ani traiu rătăcitor cât și prin experiența câștigată în războaiele în contra Indienilor, dede ordin to-rășilor să-și pregătească armele.

Dar' de oare-ce necunoscuții continuau să apropia fără nici un semn de neliniște sau de mânie, și de oare-ce se putea deja vedea, erau fețe palide, ori-ce bănuială fu înălțată imediat și colonelul ordonă să se depună armele.

Grupa emigranților aștepta pe cei ce sosise cu o curiozitate și o neliniște ușoară de închinare.

Zile întregi călătiseră fără a întâlni pe de om și, în acest moment, se așteptau mai puțin decât ori-când să întâlnească oameni de aceea loarea lor prin aceste locuri.

Colonelul Magoffin întreprinsese, cu un an înainte, o călătorie de explorare pe teritoriul *Cross-Timbers*, înainte de a se hotărî să stabilească aci. Nici nu auzise nici nu văzuse perise, că un stabiliment de coloni l'ar fi cedat.

De aceea, fu foarte încurcat prin prezența celor doi albi.

— Cine sunteți? Ce voți să faceți? — întrebă repede Washington Carrol, sărind pe câtar cu o ușurință puțin surprinzătoare avându-se în vedere micimea de stat și de ciunea sa.

Înaintase la un pas depărtare de colonelul Magoffin însuși pe care-l recunoscuse numai cât ca șeful grupei de emigranți.

— Eată o întrebare fără de ocol, — punse colonelul, cu răceala sa obișnuită. — aceea voiu răspunde cu aceeași sinceritate: suntem plantatori și avem să ne stabilim aci. Tru a cultiva bumbac și altceva de se pot.

— Și chiar aci vreți...? — Tocmai! Suntem aproape hotărâți să stabilim chiar în acest loc.

— Nu sunteți mai număroși? — Nu.

— Nimeni nu vă va ajunge din urmă? — După cât știu eu, nimeni!

— Străine, n'ași voi să par obraznic leal și sincer: cu toate acestea trebuie să vă treb, dacă nu v'ați gândit la primejdiiile, să vă espuneți stabilindu-vă aci cu puterile slabe?

— Primejdiiile? Ce primejdii? — Indienii, de! O ceată de Indieni rește de câțva timp în pădurile, pe care deți colo.

— Și cum faceți D-tră, de nu vă e frică de ei d-ta și tovarășul d-tale? Locuiți pe teritoriul, nu-i așa?

— Da, de sigur, Dar' noi, e alt-ceva. Varășul meu și eu nu avem intențiunea de a strui aci o casă, care se va putea vedea în mulți kilometri de jur împrejur, nici să ne stabilim aci pentru multă vreme. Afară de noi doi nu posedăm absolut nimic ce ar putea ispiti lăcomia sălbaticilor; nimic decât puțin tru, și cât despre aceasta ne însărcinăm să apărăm, o afirm și puteți să mă credeți!

— Vă cred... —

— În fine, Indienilor nu prea le pare de noi și de oamenii noștri, cari suntem niște traperi sau vânători. Pe când eu și el e cu totul alt-ceva! Ei știu prea bine, că tațiunile și contropirea teritoriilor de căt sunt nierva teritoriilor de vânătoare. legi deosebirea străine? De altcum, îned noi, noi n'avem nimic, și ori-ce aflăm și ori cât de puțin ar fi indianul peșteră rămni la avutul d-voastră și v'a hărțui până vi-l va răpi! Fericiti veți fi, dacă nu vă va împune cu celelalte bunuri mai prețioase d-tră. Vorbind astfel, bătrânul vânător arăta privire plină de înțeles în direcțiunea celor două fețe, care la auzul unei voci străine se învânteze, iute se daseră jos din trăsura și vând pe cei doi necunoscuți, ele se opreau și rămăseră nemișcate. (Va)

Bibliografie.

A apărut:

„Cântece pentru usul societăților corale“. Sub acestă a apărut de curând o broșură voluminoasă din compozițiunile musicale ale lui *Aurel Popovici*. — Broșura conține 15 cântece mari aranjate parte pentru cor bărbătesc, parte pentru cor mixt astfel, încât fie-care piesă putea forma punctul de forță din programul orărilor concertelor populare. Broșura aceasta indispensabilă pentru reuniunile noastre de cântec, se poate procura numai dela autor în Ticvany (Nagytkvany) u. p. Kákova, (Krassó Szócska m.) — Prețul 10 cor. plus 10 fil. port postal.

Redactor responsabil: Sever Boeu.
Editor-proprietar: George Nichin.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Un candidat de avocat

La momentan aplicare în cancelaria subprefecturală. Cu ofertul să mi-să comunice și condițiile.

Dr. Aug. Straitariu
advocat.

(Hátszeg) Hatég [com. Hunedoarei]

Dr. Heppes Béla

și-a deschis
cancelaria advocațională
Arad, strada Atzél-Péter nr. 2

Am onoarea a atrage atențiunea onorabilului public asupra

cafenelei „FIUME“

la piața Libertății (casa Domány)

unde se bucură de bună reputație și unde pot căpăta în toată vremea mănăciuri, beuturi reot, cele mai fine vinuri, cafele, bere, șampanie și beuturi spirituoase.

Deschis până dimineața.

Musică țigănească.

Se roagă protecție, cu stimă

Weinberger S. conducător.

Se caută subabonenți pentru ziarul „Loc și Pesta“.

Abonament de cafea pentru dejun și se fac cu prețurile cele mai estine.

FEJÉR ANTAL

pictor de embleme, firme și zugrav
Arad, Strada Rákoczy Nr. 10.
pregătesc potrivit timpului modern

TABELE DE FIRME,

pe sticlă, tînichea, lemn, etc.

Tot asemenea zugrăviri cu gust imitație de lemn natural.

Comande în provincie se săvârșesc prompt, cu prețuri foarte moderate.

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu.

A R A D, Piața Libertății
lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Ujházi Ede

giuvaelier

atelier de gravuri

Arad, Salacz-utca 1. (Andrássy-tér.)

(gravuri de monograme, embleme, inscripții)

Execută specialități de giuvaere, tot felul de reparări abatjour etc. Schimbări de aur și argint conform cursului de zi.

Comande din provincie să execute prompt.

Sortiment de articoli de optică.

Reparări de oroloage.

464 Prețuri culante.

Bijuterii, oroloage, aur călcat

și recușite de argint, seduli de amanetare cumpără pentru prețurile cele mai mari ori le schimbă pentru obiecte noi

DEUTSCH IZIDOR

ciasornicar și giuvaergiu

A R A D, Strada Bisericii
(Palatul minorităților.)

Isvorul cel mai estin de cumpărare de bijuterii și oroloage.

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

Fraților Berta

(Berta-Testvérek)

Arad, Andrásy-tér 3.

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal, în diferite instrumente, în ferării pentru mobile și edificii, cuptoare de fer de Nadrág și Meiding de primul rang Mașine (sparher) pentru bucătărit de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, dulapuri pentru gheață.

Arme Ferlah și Piper, puște pentru vânători: Mopopol de vânzare a coaselor de oțel Barabás Béla și a pompelor de stropit contra nenorosporei pe lângă o garanță de 10 ani, Instrumente de verit etc.

Foarfece engleze, Solingene veritabile, penținuri și briciuri.

Deposit esclusiv „AHOI“

Pe seama ținuturilor sud-ungare unicul deposit al lustrului de argint: VENUS pentru cuptoare.

Comandele de provincie se efectuesc pentru prețurile ieftine de zi.

IOSIF HEGEDÜS

Cronometrar, Ciasornicar și Giuvaergiu
Arad, piața Boros Béni 10.

Magazinul societății din Ungaria a fabricanților Glashutten din Elveția. Exclusiv singur. Ciasornice cu precisiune. 550

Compactor român în Arad.

Subscrisul își iau voe a aduce la cunoștința onor. public român, că reîntors din străinătate m'am stabilit în Arad, str. Weitzer János Nr. 7, unde mi am deschis un

Atelier de compactorie modernă,

aranjat cu mașinele cele mai nouă și mai perfecționate, sunt în plăcuta poziție a efectui ori ce lucrări atingătoare de această branșă dela cele mai simple până la cele mai fine legături de lux. Asemenea pentru legături protoale p. cancelarie, cărți bisericești, cărți de rugăciuni pentru preș. onorații domni preoți, în tomuri singuratiche ori în partii de orice mărime, pe lângă asigurarea unui serviciu solid, prompt și ieftin.

În speranță, că onor. public român își va oferi binevoitorul concurs, rămân

Cu distinsă simă

Iustin Ardelean,
compactor.

P. T

Am onoare a aduce la cunoștință stimatului public din loc și din provincie că în atelierul meu de

fabricarea paturilor și a cuptoarelor primesc efectuarea a tot felul de

cupatoare și mașini de gătit tot asemenea

mutarea și repararea lor pe lângă prețurile cele mai moderate.

Am în deposit **sobe de maiolica ș. a.** în toate culorile și prețurile.

Rugând pentru binevoitorul concurs rămân cu stimă

Borai Gyula

524 fabricant de paturi și cuptoare
Arad, Közép-u. Nr. 6. (casa proprie)

Carol Drössler
fabrică ces. reg. de mașini agricole.

Budapesta, VI. Váci körút 59

ranspoartă automobile, locomotive cu vapor, grapă de vânt, imblăcece cu vapor, imblăcece de mână și (járgányos) motorul ulei crud, montează mori și tot felul de mașini agricole.

Marfa solidă, pe condițiuni favorabile plată. —
Se trimit cataloage pret și cheltueli gratuite

Se caută agent

In Ungaria de sud.

Cea mai mare prăvălie de haine gata pentru dame, copii și fetițe.

Recomandă magazinul bogat asortat:

Bluse de deleñ francez	fl. 2.50
Bluse de lână pentru seară teatru și ocazii	2.75
Bluse de șeviot engleze în toate colorile	3.75
Negligeuri, fasonul și stofele cele mai eleg. dela	3.50
Rochite de copii de stofă și de spălat	—50
Șorț de clot pentru copii și mașă	—30
Rochii de stradă și plimbare fason elegant în toate colorile de stofă	2. —

Albituri de dame și copii în asortiment mare.
Jupoane de clot dela 1 fl. 50 cr. în sus.
Bluse de mătase și brasiere în mod. cele mai noi originale.
In vitrină zilnic expoziție de Incurile de curând sosite.
Solicitând binevoitorul concurs al onoratului public.

Winternitz Jenő,
Piața Libertății 3. (Casa Dr. Reisinger.)

532

Nicodim Vanc

prăvălie de coloniale și delicatese.

ARAD, Strada Széchenyi (casa Neuman)

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public că în Strada Széchenyi am deschis

O prăvălie de coloniale și delicatese corespunzătoare cerințelor timpului modern.

Am stabilit în deposit tot felul de cele mai bune coloniale, beuturii țoară și streine, ceaturi, prăjituri pentru ceai (Căbos veritabili) mare asortiment cu delicatese, cașuri, mezeluri ș. a. m.

Când cer protecția onor. public 11 asigur despre serviciu punctual și cu Cu deosebită stimă

Nicodim Vanc
Arad, strada Széchenyi (oasa Neuman)

543

CREMA

MARGARETA

a lui

FÖLDES

este un mijloc lipsit de grăsime, înofensivă cu efect grabnic și sigur, care face să dispară alunițele, petele de ficat, roșta de pe nas și de pe mână. Mijloc mai bun pentru obraji și mâni aspre nu există.

Efect instantaneu.

Pretul 1 cor. 442

Preparată de

FÖLDES KELEMEN

Farmacist în Arad.

Nr. Telefonului 111.

Condițiunea principală a

FRUMSEȚEI

este, ca fața și mâinile să fie fine, ear în scopul acestui mijlocul cel mai potrivit este

Crema-Gyöngy

care este cu desăvîrșire inofensivă și face pelea în de loc după o singură folosire.

In urma unei folosiri îndelungate mitesserii supărătoș', alunițele și petele de ficat dispar.

Pretul un borcan 1 cor.

Săpun la Crema-Gyöngy 1 cor.

Gyöngy-Créma puder 1 cor.

Se poate comanda dela:

farmacistul HAUER LAJOS,

ARAD, Pécskai-ut.

367